

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Tdo/33/2020
Identifikačné číslo spisu: 4317010539
Dátum vydania rozhodnutia: 27.08.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Juraj Kliment
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:4317010539.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Juraja Klimenta a sudcov JUDr. Petra Hatalu a JUDr. Petra Štífta v trestnej veci obvineného I. J. pre zločin subvenčného podvodu podľa § 225 ods. 1, ods. 5 Trestného zákona, prerokoval na neverejnom zasadnutí konanom 27. augusta 2020 v Bratislave dovolanie ministra spravodlivosti Slovenskej republiky podané proti rozsudku Okresného súdu Levice zo 16. mája 2018, sp. zn. 1T/24/2017, a takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie ministra spravodlivosti Slovenskej republiky sa o d m i e t a.

Odôvodnenie

Okresný súd Levice (ďalej aj „okresný súd“) rozsudkom z 10. júla 2017, sp. zn. 1T/24/2017, uznal obvineného I. J. za vinného zo zločinu subvenčného podvodu podľa § 225 ods. 1, ods. 5 Trestného zákona („Tr. zák.“) na skutkovom základe v ňom uvedenom s tým, že obvinený dňa 19. decembra 2008 požiadal svojou žiadosťou o dôchodok Sociálnu poisťovňu o priznanie invalidného dôchodku, pričom pri súvisiacich psychiatrických a psychologických vyšetreniach predstieral duševné ochorenie a na základe lekárskeho nálezov v súvislosti s nimi vystavených, ako aj z dôvodu predstierania duševnej poruchy pred posudkovým lekárom sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, pobočka Levice mu bol 4. februára 2009 posúdený stav strednej mentálnej retardácie - imbecilita a bol uznaný invalidným, na základe čoho mu bol priznaný invalidný dôchodok rozhodnutím Sociálnej poisťovne - ústredie číslo XXXXXXXXXXXX zo dňa 18. februára 2009 s účinnosťou od 25. septembra 2008 v sume 7.718 Sk mesačne, postupne valorizáciami, ako aj ďalšími rozhodnutiami zvyšovaný, ktorý mu bol odňatý dňom 4. februára 2017, čím spôsobil Sociálnej poisťovni - ústredie Bratislava, so sídlom 29. augusta č. 8, 813 63 Bratislava, pobočka Levice, Sv. Michala č. 4, 934 71 Levice, za obdobie od 25. septembra 2008 do 3. januára 2017 škodu vo výške 30.287,93 eur.

Za to okresný súd obvinenému uložil podľa § 225 ods. 5 Tr. zák. s použitím § 36 písm. l) Tr. zák., § 37 písm. m) Tr. zák., § 38 ods. 2 Tr. zák. a § 39 ods. 1 Tr. zák. trest odňatia slobody vo výmere dva roky

a šesť mesiacov so zaradením podľa § 48 ods. 2 písm. a) Tr. zák. do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia a podľa § 287 ods. 1 Trestného poriadku („Tr. por.“) bol obvinený zaviazaný nahradiť poškodenej Sociálnej poisťovni - pobočke Levice škodu v sume 30.287,93 eur.

Proti tomuto rozsudku podal obvinený odvolanie, na základe ktorého bol rozsudok uznesením Krajského súdu v Nitre z 19. októbra 2017, č. k. 4To/73/2017-257, podľa § 321 ods. 1 písm. b), písm. c), písm. d), ods. 2 Tr. por. zrušený vo výroku o treste a podľa § 322 ods. 1 Tr. por. bola vec vrátená prvostupňovému súdu, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

Následne Okresný súd Levice rozsudkom zo 16. mája 2018, sp. zn. 1T/24/2017, podľa § 166 Tr. por. s poukazom na právoplatný výrok o vine, ktorým bol obvinený I. J. uznaný za vinného zo zločinu subvenčného podvodu podľa § 225 ods. 1, ods. 5 Tr. zák. rozsudkom Okresného súdu Levice z 10. júla 2017, sp. zn. 1T/24/2017, rozhodol podľa § 225 ods. 5 Tr. zák. s použitím § 36 písm. j), písm. l) Tr. zák., § 37 písm. h) Tr. zák., § 38 ods. 2, ods. 3 Tr. zák., § 39 ods. 1, ods. 3 písm. d) Tr. zák., § 41 ods. 2 Tr. zák. a § 42 ods. 1 Tr. zák. o uložení súhrnného trestu odňatia slobody vo výmere dva roky a šesť mesiacov so zaradením podľa § 48 ods. 2 písm. a) Tr. zák. do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia, pričom podľa § 42 ods. 2 Tr. zák. boli zrušené výroky o treste trestného rozkazu Okresného súdu Levice zo 17. júla 2012, sp. zn. 4T/146/2012, rozsudku Okresného súdu Levice z 27. mája 2013, sp. zn. 4T/57/2013, a rozsudku Okresného súdu Veľký Krtíš z 12. septembra 2013, sp. zn. 9T/105/2012, ako aj všetky ďalšie obsahovo nadväzujúce rozhodnutia, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad. Podľa § 61 ods. 1, ods. 2 Tr. zák. bol obvinenému uložený aj trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá akéhokoľvek druhu na päť rokov. Podľa § 287 ods. 1 Tr. por. bol obvinený zaviazaný nahradiť poškodenej Sociálnej poisťovni - pobočke Levice škodu v sume 30.287,93 eur (ide o duplicitný výrok, keďže pôvodný výrok o náhrade škody nebol zrušený).

Proti tomuto druhému rozsudku okresného súdu podal obvinený odvolanie, ktoré vzal späť, čo podľa § 312 ods. 4 Tr. por. vzal na vedomie Krajský súd v Nitre uznesením predsedníčky senátu z 25. októbra 2018, č. k. 4To/69/2018-319.

Proti rozsudku Okresného súdu Levice zo 16. mája 2018, sp. zn. 1T/24/2017, podal na tento okresný súd 4. marca 2020 dovolanie minister spravodlivosti Slovenskej republiky písomným podaním z 28. februára 2020 na podnet advokáta Mgr. Martina Lieskovského z 26. februára 2019 (doručeno 1. marca 2019) z dôvodu § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. s tým, že dovolateľ navrhol podľa § 386 ods. 1 Tr. por. vysloviť, že rozsudkom Okresného súdu Levice zo 16. mája 2018, sp. zn. 1T/24/2017, a konaním, ktoré mu predchádzalo, bol porušený zákon v neprospech obvineného v ustanoveniach § 37 ods. 2 Tr. por., § 238 ods. 1 Tr. por. a § 241 ods. 1 písm. f) Tr. por., ďalej podľa § 386 ods. 2 Tr. por. zrušiť uvedený napadnutý rozsudok okresného súdu ako aj obsahovo nadväzujúce rozhodnutia, ktoré v dôsledku zrušenia stratili podklad a podľa § 388 ods. 1 Tr. por. prikázať okresnému súdu, aby vec znovu prerokoval a rozhodol.

Dovolateľ uviedol, že trestné stíhanie v danej veci bolo začaté na základe návrhu na začatie trestného stíhania 2. operatívneho oddelenia, OKP, OR PZ Levice z 11. októbra 2016, v ktorom bolo okrem iného uvedené, že podozrivým v danej veci je I. J. a tento sa dopustil trestného činu subvenčného podvodu v súvislosti s predstieraním duševnej choroby - mentálnej retardácie stredného stupňa, pričom tento stav podmieňuje priznanie invalidného dôchodku. Po začatí trestného stíhania bolo vykonané znalecké dokazovanie MUDr. Marianou Ťapušíkovou, znalkyňou z odboru psychológia pod č. XX/XXXX, ktorého záverom bolo konštatovanie znalkyne o tom, že intelekt I. J. možno kvantitatívne vyjadriť hodnotou IQ v rozmedzí 62-72 bodov, čo zodpovedá mentálnej retardácii ľahkého stupňa. Z doručeneho spisového materiálu zo Sociálnej poisťovne, pobočka Levice, ktorý bol doručенý spoločne s návrhom na začatie trestného stíhania, boli zistené okolnosti ohľadom priznania invalidného dôchodku I. J. ako aj doklady o výplate dôchodku. Z týchto dokumentov jasne vyplýva, že I. J. bol priznaný invalidný dôchodok na základe zisteného duševného ochorenia - mentálnej retardácie stredného stupňa s intelektom vyjadreným v hodnote IQ pod 50 bodov. Orgánom činným v trestnom konaní už na základe

uvedených podkladov, na základe ktorých bolo vo veci začaté trestné stíhanie a následne 21. decembra 2016 aj vznesené obvinenie I. J., muselo byť zrejmé, že v prípade obvineného je spornou okolnosťou práve jeho duševné ochorenie, resp. stupeň tohto ochorenia, ktorý podmieňuje invaliditu osoby. Z dôkazov zabezpečených do vznesenia obvinenia vyplývalo, že obvinený trpí duševnou chorobou, a to mentálnou retardáciou buď stredného alebo ľahkého stupňa.

Podľa dovolateľa ustanovenie § 37 ods. 2 Tr. por. poskytuje ochranu práve znevýhodneným osobám, ktoré v dôsledku svojho fyzického alebo mentálneho deficitu nemôžu sami spoľahlivo využívať svoje práva v trestnom konaní, predovšetkým svoje obhajobné práva. Z ustálenej súdnej judikatúry vyplýva, že od páchatel'a trestného činu, u ktorého sú dôvodné pochybnosti o jeho duševnom zdraví, nemožno reálne očakávať, že je a bude schopný náležite realizovať svoje právo na obhajobu. Preto je povinnosťou orgánov činných v trestnom konaní a súdu zaručiť mu riadny a spravodlivý proces dôsledným rešpektovaním ustanovenia § 37 ods. 2 Tr. por. Ak tak policajt, prokurátor alebo súd nepostupujú už od zistenia okolností svedčiacich o dôvodoch povinnej obhajoby podľa § 37 ods. 2 Tr. por., porušujú zásadným spôsobom nielen právo obvineného na obhajobu, ale aj zásadu rovnosti zbraní, ktorá musí byť v každom štádiu trestného konania dodržaná a v konaní realizovaná (R 20/2011). Podľa dovolateľa v danom prípade je zrejmé, že okolnosti svedčiace o dôvodoch povinnej obhajoby existovali už pri začatí trestného stíhania, a to na základe všetkých podkladov priložených k návrhu na začatie trestného stíhania. Po zabezpečení znaleckého posudku MUDr. Ľapušíkovej, ktorá síce stanovila u obvineného ľahký stupeň mentálnej retardácie, je zrejmé, že pochybnosti o schopnosti sa samostatne obhajovať s ohľadom na intelekt I. J. určený znalkyňou v rozmedzí od 62 - 72 bodov, reálne následne existovali aj po vznesení obvinenia. Napriek uvedenému však obvinenému nebol po vznesení obvinenia ustanovený žiaden obhajca. V ďalšom možno poukázať aj na výpovede svedkov po vznesení obvinenia (bolo poukázané na výpovede MUDr. S. W., Mgr. W. T., Mgr. X. C. a MUDr. I. T.), ktorí pri obvinenom naďalej poukazovali na existenciu duševného ochorenia v rôznom stupni (ľahká, stredná mentálna retardácia), resp. na základe výpovedí ktorých v spojení s podkladmi zo Sociálnej poisťovne bola v dovolaní uvedená chronológia priznania a rozhodnutia o odznaní invalidného dôchodku u obvineného s tým, že samotné rozhodovanie Sociálnej poisťovne ohľadom existencie, resp. neexistencie duševnej poruchy podmieňujúcej vznik invalidity u obvineného trvalo do 4. mája 2017 so záverom, že nebol uznaný invalidným a bolo vydané rozhodnutie o odňatí invalidného dôchodku, pričom obvinenie bolo I. J. vznesené 21. decembra 2016, a teda až po piatich mesiacoch od vznesenia obvinenia bolo Sociálnou poisťovňou právoplatne rozhodnuté o odňatí invalidného dôchodku obvinenému. Podľa dovolateľa z vykonaného dokazovania v danej veci bolo poskytnutých množstvo vyjadrení a lekárskeho správ, ktoré preukazovali rozdielne závery vo vzťahu k diagnóze obvineného. Tieto rozpory v záveroch o duševnom stave obvineného samé osebe vyvolávali stav pochybností, ako to predpokladá ustanovenie § 37 ods. 2 Tr. por. Tento stav trval minimálne do 4. mája 2017, kedy bolo vydané konečné rozhodnutie Sociálnej poisťovne o tom, že I. J. nie je invalidným a minimálne v tomto období boli namieste pochybností o spôsobilosti obvineného samostatne sa obhajovať s ohľadom na jeho pravdepodobné duševné ochorenie a malo byť preto obvinenému bezodkladne umožnené realizovať právo na obhajcu zvolením si obhajcu, resp. ustanovením obhajcu, čo zjavne orgány činné v trestnom konaní neakceptovali a pri následných vyšetrovacích úkonoch došlo k nerovnovážnemu a nespravodlivému stavu a obvinenému boli vytvorené absolútne nespravodlivé podmienky účasti na procesných úkonoch, keď sa nemohol účinne a erudovane obhajovať prostredníctvom obhajcu.

Dovolateľ ďalej uviedol, že porušenie práva na obhajobu v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. možno chápať ako vytvorenie (pozn. - správne malo byť nevytvorenie) podmienok na plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého práva na obhajobu s tým, že zásadným porušením práva na obhajobu sa rozumie najmä porušenie ustanovení o povinnej obhajobe. V prípade, ak obvinený po určitú časť trestného konania nemal obhajcu napriek tomu, že ho mal mať, potom je splnená táto podmienka dovolania spravidla vtedy, ak orgány činné v trestnom konaní alebo súd v tomto čase skutočne vykonávali úkony trestného konania, ktoré smerovali k vydaniu meritórneho rozhodnutia, ktoré bolo napadnuté dovolaním. Je zrejmé, že všetky úkony trestného konania v rámci prípravného konania boli vykonané nezákonne, a to minimálne do 4. mája 2017. Avšak ani po rozhodnutí Sociálnej poisťovne o

oduznaní invalidného dôchodku I. J. nevyimizli všetky pochybnosti o schopnosti náležite sa obhajovať zo strany obvineného, nakoľko aj po tomto rozhodnutí stále pretrvával stav, kedy nebolo jednoznačne bez akýchkoľvek pochybností preukázané, že obvinený netrpí žiadnou duševnou poruchou alebo chorobou, keďže u obvineného nebola síce zistená mentálna retardácia stredného stupňa, ale bol u neho viacerými lekármi konštatovaný intelekt na úrovni hlbokého podpriemeru, na hranici s mentálnou retardáciou ľahkého stupňa s typickými charakteristikami tzv. syndrómu rómskeho disperzne zníženého intelektu. Jediným, kto v rámci trestného konania konštatoval, že obvinený netrpí žiadnou duševnou chorobou, bol znalec MUDr. Kozík. V rámci vykonaného dokazovania vznikol stav, kedy nebolo jednoznačne a bez akýchkoľvek pochybností preukázané, že I. J. netrpí žiadnou duševnou poruchou alebo chorobou a nemožno hovoriť o neexistencii žiadnej pochybnosti o jeho spôsobilosti sa obhajovať a dovolateľom bolo poukázané aj na vyjadrenia samotného obvineného a jeho rodinných príslušníkov ohľadom jeho osoby. Tiež bolo poukázané na rozhodnutie okresného súdu, ktorý po podaní obžaloby opatrením ustanovil obvinenému obhajcu s odkazom na ustanovenie § 37 ods. 2 Tr. por. s tým, že ani samotný okresný súd nebol presvedčený o spôsobilosti obvineného náležite sa obhajovať a tento postup súdu by mohol sanovať chyby prípravného konania, keby sa následne na hlavnom pojednávaní vykonalo dokazovanie kontradiktórnym spôsobom, čo sa však neuskutočnilo, pretože obvinený po výzve samosudcu urobil vyhlásenie, že je vinný a súd jeho vyhlásenie prijal. Správne však súd po podaní obžaloby mal postupovať podľa § 238 ods. 1 a § 241 ods. 1 písm. f) Tr. por. a podanú obžalobu najprv prezrieť, či pre ďalšie konanie poskytuje spoľahlivý podklad, najmä preveriť, či prípravné konanie, ktoré jej predchádzalo, bolo vykonané spôsobom zodpovedajúcim Trestnému poriadku a následne obžalobu odmietnuť a vrátiť vec prokurátorovi pre závažné procesné chyby, a to porušenie práva na obhajobu. Podľa dovolateľa je preto namieste konštatovať, že postupom orgánov činných v trestnom konaní v rámci prípravného konania bol porušený zákon v ustanoveniach § 37 ods. 2, § 238 ods. 1 a § 241 ods. 1 písm. f) Tr. por. v neprospech obvineného a je naplnený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por.

K podanému dovolaniu sa vyjadrili

- Okresná prokuratúra Levice písomným podaním doručeným na okresný súd 1. apríla 2020 s tým, že podľa vyjadrenia právo na obhajobu obvineného zásadným spôsobom porušené nebolo (bolo poukázané, že prokurátor v prípravnom konaní u obvineného dôvod na povinnú obhajobu nezistil) a bolo navrhnuté dovolanie zamietnuť podľa § 392 ods. 1 Tr. por.,
- obvinený prostredníctvom obhajcu Mgr. Martina Lieskovského písomným podaním doručeným na okresný súd 15. júna 2020 s tým, že podľa vyjadrenia súhlasí s podaným dovolaním, v plnom rozsahu sa s ním stotožňuje a žiada, aby bolo o ňom rozhodnuté spôsobom v dovolaní uvedeným.

Spisový materiál bol okresným súdom predložený Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „dovolací súd“) na rozhodnutie o podanom dovolaní 16. júla 2020 (predtým 14. mája 2020 predložený spis musel dovolací súd vrátiť okresnému súdu na riadne vykonanie úkonov podľa § 376 Tr. por.).

Podľa § 368 ods. 1 Tr. por. dovolanie možno podať proti právoplatnému rozhodnutiu súdu, ktorým bol porušený zákon alebo ak boli porušené ustanovenia o konaní, ktoré mu predchádzalo, ak je toto porušenie dôvodom dovolania podľa § 371 <..

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

Podľa § 382 písm. c) Tr. por. dovolací súd na neverejnom zasadnutí uznesením, bez preskúmania veci, odmietne dovolanie, ak je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 <..

Podľa § 37 ods. 2 Tr. por. obvinený musí mať obhajcu aj vtedy, ak to považuje súd a v prípravnom konaní prokurátor alebo policajt za nevyhnutné najmä preto, že majú pochybnosť o spôsobilosti obvineného náležite sa obhajovať.

Podľa § 238 ods. 1 Tr. por. podanú obžalobu, ako aj návrh na dohodu o vine a treste predseda senátu

najskôr prezrie z toho hľadiska, či pre ďalšie konanie poskytujú spoľahlivý podklad, najmä preverí, či prípravné konanie, ktoré im predchádzalo, bolo vykonané spôsobom zodpovedajúcim tomuto zákonu a či ju treba preskúmať alebo predbežne prejednať.

Podľa § 241 ods. 1 písm. f) Tr. por. v znení účinnom od 1. augusta 2019 obžalobu podanú na súde pre prečin a zločin s výnimkou obzvlášť závažného zločinu, za ktorý zákon ustanovuje trest odňatia slobody s dolnou hranicou trestnej sadzby najmenej dvanásť rokov preskúma samosudca a podľa jej obsahu a obsahu spisu obžalobu odmietne a vráti vec prokurátorovi, ak zistí závažné procesné chyby, najmä porušenie práva na obhajobu.

Podľa § 241 ods. 1 písm. f) Tr. por. v znení účinnom do 31. júla 2019 obžalobu podanú na súde pre prečin a zločin s hornou hranicou trestnej sadzby neprevyšujúcou osem rokov preskúma samosudca a podľa jej obsahu a obsahu spisu obžalobu odmietne a vráti vec prokurátorovi, ak zistí závažné procesné chyby, najmä porušenie práva na obhajobu.

Po predložení veci Najvyšší súd Slovenskej republiky ako dovolací súd (§ 377 Tr. por.) predbežne preskúmal podané dovolanie spolu s predloženým spisovým materiálom a zistil, že dovolanie je prípustné [§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. a) Tr. por.], bolo podané oprávnenou osobou (§ 369 ods. 1 Tr. por.), v zákonom stanovenej lehote (§ 370 ods. 1, ods. 2 Tr. por.) a na mieste, kde možno tento mimoriadny opravný prostriedok podať (§ 370 ods. 3 Tr. por.). Zároveň ale zistil, že podané dovolanie je potrebné odmietnuť na neverejnom zasadnutí, pretože nie je splnený dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 Tr. por.

Najvyšší súd Slovenskej republiky pripomína, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok určený na nápravu v zákone výslovne uvedených procesných a hmotnoprávných pochybení súdov a predstavuje výnimočné prelomenie zásady nezmeniteľnosti právoplatných rozhodnutí, ktorá je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Táto výnimočnosť je vyjadrená práve obmedzenými možnosťami pre podanie dovolania, aby sa širokým uplatňovaním tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia opravná inštancia na úrovni riadneho opravného prostriedku. Dovolanie preto možno podať iba z dôvodov taxatívne uvedených v ustanovení § 371 Tr. por. a v dovolaní sa musí vždy uviesť dôvod dovolania a aké chyby sa vytýkajú (§ 374 ods. 1, ods. 2 Tr. por.), pričom dovolací súd je viazaný uplatnenými vecnými dôvodmi dovolania (dovolateľom vytýkanými chybami) a nie je povolaný na revíziu napadnutého rozhodnutia z vlastnej iniciatívy, resp. z iných, dovolateľom neuvedených dôvodov (§ 374 Tr. por., § 385 Tr. por.). Obsah konkrétne uplatnených vytýkaných chýb a tvrdení, o ktoré sa v dovolaní opiera existencia určitého dovolacieho dôvodu, by mal vecne zodpovedať zákonnému vymedzeniu takého dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 Tr. por. a ak podané dovolanie iba formálne odkazuje na príslušné ustanovenie upravujúce dôvody dovolania, hoci v skutočnosti obsahuje argumenty a tvrdenia stojace mimo uplatneného dovolacieho dôvodu alebo iného dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 Tr. por., ide o dovolanie, ktoré je potrebné podľa § 382 písm. c) Tr. por. odmietnuť.

V prípade uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. je zo samotnej formulácie zákonného ustanovenia zrejmé, že tento dovolací dôvod nie je splnený pri akomkoľvek porušení práva na obhajobu, ale zákon vyžaduje, aby bolo také právo porušené zásadným spôsobom. Takým zásadným porušením tohto práva je predovšetkým porušenie ustanovení o povinnej obhajobe, resp. porušenie iných procesných ustanovení obdobného charakteru a závažnosti týkajúcich sa tohto práva.

Zároveň však z vyššie citovaného ustanovenia § 368 ods. 1 Tr. por. vyplýva, že dovolacie konanie sa týka buď rozhodnutia súdu, ktorým bol porušený zákon, alebo porušenia ustanovení o konaní, ktoré mu predchádzalo. Z povahy a charakteru dovolacieho konania vyplýva, že musí ísť o konanie predchádzajúce vydaniu dotknutého rozhodnutia, t. j. ak je dovolaním napadnuté rozhodnutie vydané v súdnom konaní, v tomto prípade na hlavnom pojednávaní, tak predmetom prieskumu v dovolacom konaní je konanie na hlavnom pojednávaní (resp. vo všeobecnosti súdne konanie po podaní obžaloby), nie však prípravné konanie (resp. konanie pred podaním obžaloby). Uvedené je zrejmé aj zo samotného

členenia ôsmej hlavy Trestného poriadku, ktorá sa týka mimoriadnych opravných prostriedkov, keďže porušenie zákona rozhodnutím prokurátora alebo policajta alebo v konaní, ktoré mu predchádzalo, je predmetom iného mimoriadneho prostriedku, a to zrušenia právoplatných rozhodnutí v prípravnom konaní, o čom rozhoduje generálny prokurátor Slovenskej republiky podľa ustanovení § 363 a nasl. Tr. por.

Pokiaľ teda dovolateľ poukazuje, že postupom orgánov činných v trestnom konaní v rámci prípravného konania neustanovením obhajcu obvinenému v prípravnom konaní podľa § 37 ods. 2 Tr. por. (z dôvodu, že existovala pochybnosť o spôsobilosti obvineného sa náležite obhajovať vzhľadom na stupeň intelektu obvineného), došlo k porušeniu práva na obhajobu, tak také porušenie neprináleží posudzovať a hodnotiť dovolaciemu súdu v dovolacom konaní (pokiaľ uvedené nemá priamy vplyv na súdne konanie z pohľadu na ňom vykonaného dokazovania, čo by však už bolo posudzovania súdneho konania), keďže k takému porušeniu nedošlo v súdnom konaní, ale ešte v prípravnom konaní a inštitút dovolania sa týka súdneho rozhodnutia, ktorým bol porušený zákon, alebo ak boli porušené ustanovenia o súdnom konaní, ktoré mu predchádzalo. Inak povedané iba všeobecné zistenie (hoci by bolo dôvodné) o porušení práva na obhajobu v prípravnom konaní, ktoré nemá žiadny vzťah a dopad na dôkazné prostriedky vykonané v súdnom konaní, nemôže viesť v dovolacom konaní k úspešnému namietaniu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por., keďže porušenie práva na obhajobu v prípravnom konaní musí spôsobiť nejaký dôsledok vo vzťahu k dokazovaniu vykonanému v súdnom konaní, resp. medzi porušením práva na obhajobu v prípravnom konaní a vykonaním dôkazných prostriedkov v súdnom konaní musí byť príčinný vzťah, t. j. vzťah príčiny a následku (k tomu primerane R 6/2010). Opačný výklad by viedol až k absurdnému záveru, že už raz porušené právo na obhajobu v prípravnom konaní by v každom prípade malo mať charakter absolútneho nedostatku a také pochybenie by nebolo možné v ďalšom konaní žiadnym spôsobom konvalidovať, napr. vykonaním nového výsluchu danej osoby už za splnenia zachovania práva na obhajobu u obvineného.

Uvedené vyplýva z tej podstatnej skutočnosti, že prípravné konanie je fáza trestného konania, ktorá je podkladom pre podanie obžaloby a v prípade jej podania prokurátorom, pokiaľ súd obžalobu po prvotnom prezretí obžaloby podľa § 238 ods. 1 Tr. por. následne nenariadi predbežné prejednanie obžaloby podľa § 244 Tr. por. (resp. po jej preskúmaní podľa § 241 Tr. por.) a nerozhodne o jej odmietnutí a vrátení veci prokurátorovi do prípravného konania z dôvodu závažnej procesnej chyby, najmä porušenia práva na obhajobu podľa § 244 ods. 1 písm. h) Tr. por. [resp. podľa § 241 ods. 1 písm. f) Tr. por.] prípadné pochybenia pri vykonávaní dokazovania v prípravnom konaní je už možné posudzovať a zohľadniť iba v spôsobe vykonania dôkazných prostriedkov v súdnom konaní (tým, že sa dotknutý dôkazný prostriedok nebude môcť vykonať v súdnom konaní - ak je dôkazný prostriedok postihnutý podstatným pochybením, ktoré nie je možné v súdnom konaní odstrániť, resp. sa nebude môcť na taký dôkaz prihliadať pri rozhodovaní), resp. v spôsobe meritórneho rozhodnutia súdu o podanej obžalobe (ak získané dôkazy z riadne zabezpečených a vykonaných dôkazných prostriedkov na hlavnom pojednávaní nebudú bez pochybností preukazovať vinu osoby, na ktorú bola podaná obžaloba, súd musí rozhodnúť o podanej obžalobe oslobodzujúcim rozsudkom).

Uvedené úvahy dovolacieho súdu majú zásadný význam v tom ohľade, že v prejednávanej veci došlo k tej podstatnej skutočnosti vyplývajúcej zo spisu, že okresný súd nerozhodol o odmietnutí obžaloby a vrátení veci prokurátorovi, ale po podaní obžaloby (k čomu došlo 30. mája 2017) obvinenému ustanovil opatrením zo 16. júna 2017, sp. zn. 1T/24/2017, podľa § 40 ods. 1 Tr. por. z dôvodu 37 ods. 2 Tr. por. obhajcu a tento bol aj riadne prítomný na hlavnom pojednávaní. Pokiaľ teda obvinený na hlavnom pojednávaní už za situácie, že mu bol ustanovený obhajca, ktorý bol aj prítomný na hlavnom pojednávaní, urobil vyhlásenie k obžalobe podľa § 257 ods. 1 písm. b) Tr. por., že je vinný a okresný súd prijal také vyhlásenie, predošlá fáza trestného konania vo forme prípravného konania a prípadné porušenie zákona v ňom, nie sú podstatné a určujúce. V tomto ohľade treba uviesť, že obvinený je pred urobením vyhlásenia podľa § 257 ods. 1 Tr. por. poučený, že vyhlásenie, že je vinný, je neodvolateľné a v tomto rozsahu nenapadnuteľné odvolaním ani dovolaním okrem dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. a že v prípade prijatia takého vyhlásenia súdom, sa už dokazovanie v rozsahu priznania spáchania skutku nevykoná a vykoná sa iba dokazovanie ohľadom výrokov o treste, náhrade škody a

ochrannom opatrení. V tejto súvislosti dovolací súd uvádza, že možnosť napadnutia súdom prijatého vyhlásenia obvineného, že je vinný, dovolaním podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. (teda že bolo zásadným spôsobom porušené právo na obhajobu) sa viaže práve na situáciu, že k takému porušeniu došlo v súdnom konaní, teda v danom prípade na hlavnom pojednávaní, keď obvinený urobil predmetné vyhlásenie k obžalobe, že je vinný (resp. že nepopiera spáchanie skutku) a môže sa týkať najmä práve toho, že obvinený nemal na hlavnom pojednávaní obhajcu, hoci išlo o dôvod povinnej obhajoby, resp. že nebol riadne poučený o následkoch vyhlásenia, že je vinný, alebo že pred prijatím vyhlásenia u obvineného súd riadne nezisťoval skutočnosť podľa § 333 ods. 3 písm. c), písm. d), písm. f), písm. g) a písm. h) Tr. por.

Dovolací súd musí zdôrazniť, ako už bolo uvedené, že po podaní obžaloby mal obvinený v súdnom konaní ustanoveného obhajcu, s ktorým sa mohol radiť a ktorý bol povinný obvinenému poskytovať potrebnú právnu pomoc a pokiaľ za prítomnosti obhajcu na hlavnom pojednávaní vyhlásil k obžalobe, že je vinný (pričom aj pred prijatím tohto vyhlásenia súdom sa obhajca podľa zápisnice o hlavnom pojednávaní vyjadril, že vyhlásenie obvineného navrhuje prijať) a súd také vyhlásenie prijal (po splnení všetkých zákonných podmienok uvedených v § 257 Tr. por.), tak dokazovanie ohľadom výroku o vine sa už nevykonáva a v tomto ohľade poukazovanie dovolateľom na porušenie zákona, ku ktorému malo dôjsť v prípravnom konaní, ktoré by malo mať dôsledok z pohľadu posudzovania takého výroku, je irelevantné. Pre úplnosť dovolací súd uvádza, že dovolateľ neuviedol v dovolaní dôvody, ktorými by poukazoval na porušenie zákona ohľadom okresným súdom na hlavnom pojednávaní prijatého vyhlásenie obžalovaného, že je vinný (dovolateľ iba uvádzal, že okresný súd mal podanú obžalobu odmietnuť a vec vrátiť prokurátorovi, čo už v čase uskutočnenia hlavného pojednávania bolo bezpredmetné), pričom dovolací súd je viazaný vecnými dôvodmi podaného dovolania a nie je oprávnený dotknuté rozhodnutie posudzovať z iných, dovolateľom neuvedených dôvodov (§ 385 ods. 1 Tr. por.).

Pokiaľ dovolateľ poukazoval na to, že prípadné chyby prípravného konania by mohli byť sanované len v prípade vykonania dokazovania na hlavnom pojednávaní kontradiktórnym spôsobom, tak s uvedeným sa dovolací súd nestotožnil, keďže aj prijatie vyhlásenia obvineného na hlavnom pojednávaní, že je vinný (resp. že nepopiera spáchanie skutku), súdom podľa § 257 ods. 7 Tr. por. je ohľadom výroku o vine rovnocenné vykonaniu dokazovania na hlavnom pojednávaní (zjednodušené povedané fakticky ide o situáciu, akoby došlo k priznaniu sa k žalovanej trestnej činnosti obvineným pri jeho výsluchu na hlavnom pojednávaní).

Na základe uvedených skutočností musí dovolací súd skonštatovať, že dovolateľ neuviedol také skutočnosti, z ktorých by bolo možné zistiť, že v súdnom konaní, ktoré predchádzalo vydaniu napadnutého rozhodnutia, došlo u obvineného k porušeniu práva na obhajobu zásadným spôsobom podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. s poukazom na porušenie zákona v ustanoveniach § 37 ods. 2, § 238 ods. 1 a § 241 ods. 1 písm. f) Tr. por.

Napokon pre úplnosť dovolací súd poukazuje na zrejmu nesprávnosť a nelogickosť navrhovaného petitu zo strany dovolateľa, keďže

- navrhol zrušiť iba rozsudok Okresného súdu Levice zo 16. mája 2018, sp. zn. 1T/24/2017, a v takom prípade by sa vec dostala opätovne iba do štádia rozhodovania o treste, keďže pôvodný prvý rozsudok Okresného súdu Levice z 10. júla 2017, sp. zn. 1T/24/2017, bol zrušený Krajským súdom v Nitre uznesením z 19. októbra 2017, č. k. 4To/73/2017-257, iba vo výroku o treste,

- v čase uskutočnenia súdneho konania okresným súdom bol príslušný o obžalobe konať senát podľa v tom čase účinného § 237 ods. 3 písm. c) Tr. por. (išlo o trestné stíhanie pre zločin, na ktorý zákon ustanovuje trest odňatia slobody, ktorého horná hranica prevyšuje osem rokov, keďže v prípade trestného činu subvenčného podvodu podľa § 225 ods. 5 Tr. zák. je ustanovená trestná sadzba trestu odňatia slobody päť rokov až dvanásť rokov), takže porušenie ustanovenia § 241 ods. 1 písm. f) Tr. por. v tom čase účinného (v znení účinnom do 31. júla 2019) nepripadalo do úvahy (ide o ustanovenie týkajúce sa vecí, o ktorých koná samosudca).

Na základe uvedeného dovolací súd zistil, že podaným dovolaním nebol splnený žiadny z dôvodov

dovolania podľa § 371 ods. 1 Tr. por., a preto na neverejnom zasadnutí podané dovolanie podľa § 382 písm. c) Tr. por. odmietol.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.